

Hlas Nového Mesta

Ročník XXIII. ČASOPIS OBYVATEĽOV MESTSKEJ ČASTI BRATISLAVA – NOVÉ MESTO, 11/2013

Budeme si voliť župana

Rekonštrukcie finišujú

Dobrovoľníci na Zátiší

Seniori zažili rušné dni

Milí čitatelia,

aj keď sa kalendárny rok s prichádzajúcim novembrom pomaly schýľuje ku koncu, všeličo ešte treba stihnúť. A tak pracovný ruch na rôznych miestach našej mestskej časti naberá najvyššie obrátky. Jasle na Robotníckej ulici dostali nový systém vykurovania, inde stavebníci dokončujú exteriérové aj interiérové práce, aby sa čoskoro mohla rozbehnúť prevádzka materských škôl rozšírených o nové triedy, ale aj činnosť klubu seniorov na Sibírskej.

V sobotu 9. novembra sa na Slovensku uskutočnia voľby do orgánov vyšších územných celkov. Zvolíme si župana aj poslancov Bratislavského samosprávneho kraja, ktorí nás budú zastupovať nasledujúce štyri roky. Na novomestskom miestnom úrade sa intenzívne pripravuje všetko, čo je na voľby potrebné, už po niekoľko týždňov. Vedúca oddelenia organizačného a evidencie obyvateľov pani Júlia Červenková uvádza niekoľko dôležitých informácií aj pre našich čitateľov.

Ak vás v minulom čísle zaujal článok Petra Nedoroščika o tom, aké možnosti poskytuje Bratislavčanom participatívny rozpočet, iste vás poteší, že touto témou sa budeme zaoberať pravidelne. Porozmýšľajte pri čítaní, či by ste vaše dobré nápady v prospech komunity nemohli zrealizovať práve takouto cestou.

Čo všetko priniesol Mesiac úcty k starším a ako ho prežívali novomestskí seniori? O tom nájdete v dnešnom čísle hneď niekoľko príspevkov. Štúdium, uchovávanie sviežeho ducha a dobrej pamäti, kultúrne zážitky plné emócií, zdravý pohyb aj zábavné súťaže. To všetko naplnilo rušným životom kluby seniorov, priestory knižnice aj ďalších kultúrnych a spoločenských zariadení.

Nedávno sa dožil životného jubilea významný slovenský angiológ profesor Gavorník, inak tiež vášnivý hubár a, samozrejme, dlhoročný obyvateľ Nového Mesta. Jeho kolegovia nám o ňom napísali pekný list, ktorý nás inšpiroval k osobnému stretnutiu. A tak rozhovor s ďalšou zaujímavou osobnosťou našej mestskej časti nájdete v rubrike Zoznámme sa.

Zostáva zaželať vám príjemné a inšpirujúce čítanie!

Jana Škutková

Z obsahu čísla:

Naše dane a naše rozhodnutia

str. 6

Turistom chýbajú služby

str. 8

Sút'ážili novomestskí krížovkári

str. 10

Školáci sa učili v lese

str. 13

Život venovaný cievam

str. 16

Deťom sa páčia veselé knihy

str. 19

Obálka:

Oddaných lúštitel'ov majú krížovky najmä medzi seniormi – pomáhajú udržiavať svieže ich „sivé bunky“
Snímka František Rajecký

Vydáva Miestny úrad Bratislava – Nové Mesto,
IČO: 00603317

Adresa: Miestny úrad Bratislava – Nové Mesto,
Junácka 1, 832 91 Bratislava,
tel.: 02/4925 3136, redakcia: hlas@banm.sk,
inzercia: tlac@banm.sk, www.banm.sk
Mesačník, dátum vydania 31. 10. 2013,
obyvateľom mestskej časti sa distribuuje bezplatne.

Redakčná rada:

Predseda: Mgr. Rudolf Kusý,
podpredsedníčka: Ing. Jana Škutková,
šéfredaktor: Vladimír Margolien,
členovia: Ing. Branislav Feješ, JUDr. Tomáš Korček,
Ing. arch. Otto Novitzký, Mgr. Marek Tettinger,
tajomník: Mgr. Ján Borčín.

Jazyková úprava: PhDr. Viera Vojtková.

Grafická úprava: Martin Lovas.

Tlač: D&D International Slovakia s.r.o.,

Náklad: 23 200 výtlačkov.

Číslo 11/2013. EV 3920/2009

O pár sviečok viac

Prvé dni novembra sú spojené s pradávnu tradíciou Pamiatky zosnulých. V duchu sa myšlienkami vraciame k našim blízkym, ktorých už na tomto svete nemôžeme stretnúť. Zdá sa, že rok 2013 vzal spomedzi nás až príliš veľa vzácných osobností. Medzi nimi aj pani Gabriellu Dillingerovú a pána Jána Košúta, dvoch veľkých optimistov, múdrych a krásnych ľudí z Nového Mesta. O svoje skúsenosti a názory sa podelili s čitateľmi Hlasu, obohatili náš pohľad na život aj dnešný svet.

Tohto roku bude horieť na Dušičky o pár sviečok viac. Možno ich zapália aj mnohí z vás.

Nové Mesto úspešne plní úlohy z auditu

Novomestská samospráva pokračuje v úspešnom plnení úloh z nedávneho auditu transparentnosti. Na októbrovom zastupiteľstve vedenie mestskej časti predložilo hneď tri takéto návrhy - týkali sa referenda, dotácií a peňazí z tzv. účelového fondu. Samospráva je tak na najlepšej ceste splniť do mája budúceho roka všetkých 80 krokov pre transparentné Nové Mesto.

Pravidlá pre referendum

Nové Mesto dostalo svoje pravidlá pre hlasovanie obyvateľov v referende. Poslanci schválili všeobecne záväzné nariadenie, ktoré umožní občanom rozhodovať v hlasovaní o dôležitých veciach týkajúcich sa mestskej časti. Ak sa napríklad referenda zúčastní aspoň 50 percent oprávnených voličov, jeho výsledok rozhodne o zavedení alebo zrušení miestneho poplatku.

Ďalšiu úlohu splnila samospráva zavedením limitu na finančné prostriedky z tzv. účelového mimorozpočtového fondu, ktorý tvoria napríklad peniaze zo

sponzorských príspevkov pre mestskú časť. Starosta bude môcť sám rozhodnúť o ich použití do výšky 6639 eur. Vyššiu sumu bude musieť schváliť príslušná komisia a následne zastupiteľstvo.

Novinkou je aj čestné vyhlásenie, ktorým žiadateľ o dotáciu bude musieť potvrdiť, že nie je v príbuzenskom vzťahu k starostovi, miestnemu poslancovi či zamestnancovi miestneho úradu.

Ďalšie splnené úlohy z auditu sa týkajú opatrení, ktoré boli v uplynulých dňoch zavedené do praxe po podpise príkazu starostu.

Poslanci v októbri opätovne rokovali aj o chystanej novej parkovacej politike v Bratislave. V hlasovaní odmietli pre rozdelenie príjmov z úhrad za dočasné parkovanie v Novom Meste v pomere 25 % pre magistrát a 75 % pre mestskú časť, ako to navrhuje hlavné mesto. Hlasovaním potvrdili svoje pôvodné rozhodnutie - 20 % k 80 %.

Na zimu sú pripravení

Poznáme už aj plán zimnej údržby v

našej mestskej časti, ktorý zastupiteľstvo schválilo. EKO-podnik VPS hlási, že je pripravený starať sa o zasnežené a zamrznuté cesty III. a IV. kategórie, chodníky a verejné priestranstvá v Novom Meste. „Uplynulá zima bola náročná finančne aj klimaticky. Ale preverila nás organizačne aj v teréne. Takže môžeme povedať, že sme dobre pripravení aj na prípadnú ďalšiu tuhú zimu,“ povedal Hlasu Nového Mesta riaditeľ EKO-podniku Robert Molnár. Podľa schváleného materiálu podnik bude mať v zime v skladoch 150 ton soli a 50 ton kamennej drviny, ďalšie zásoby sa doplnia podľa spotreby.

Poslanci dostali aj informáciu, že obchodná verejná súťaž na prenájom lanovky Železná studnička - Kamzík bola zrušená. Uchádzač, ktorý sa prihlásil ako jediný, totiž nesplnil všetky vyhlásené súťažné podmienky. Súťaž sa bude opakovať.

Všetky materiály a uznesenia miestneho zastupiteľstva nájdete na webovej stránke www.banm.sk.

Ján Borčín

VOL'BY

do orgánov samosprávy vyšších územných celkov – voľby županov

Za prípravu, technicko-organizačné zabezpečenie a priebeh volieb na území mestskej časti je zo zákona zodpovedná obec - mestská časť. V mestskej časti Bratislava - Nové Mesto je na voľby vytvorených 44 volebných okrskov s volebnými miestnosťami. Ich sídla sa od ostatných volieb nezmenili. V každom volebnom okrsku je spravidla 1000 voličov. Volebné miestnosti sa v našej mestskej časti otvárajú o 7. h, zatvárajú sa o 22. h.

Zatiaľ máme zaevidovaných 35 239 voličov, z toho 1580 cudzincov s trvalým pobytom na území mestskej časti a 396 občanov s trvalým pobytom na obec Bratislava - Nové Mesto. Voliči cudzinci s trvalým pobytom na území mestskej časti volia podľa miesta trvalého bydliska a voliči s trvalým pobytom na obec (bezdomovci) prídu voliť do volebného okrsku č. 1, lebo budova Miestneho úradu Bratislava - Nové Mesto sa nachá-

dza v tomto volebnom okrsku. Najväčší počet voličov sme zatiaľ zaznamenali vo volebnom okrsku č. 30, ktorého sídlom je Dom kultúry Kramáre, a to 993. Najmenej voličov je zatiaľ vo volebnom okrsku č. 44 so sídlom na Základnej škole Waldorfská v Mierovej kolónii, a to 686.

Jednou z povinností je informovať voliča o čase a mieste konania volieb a o ostatných náležitostiach potrebných na voľby. Oznámenia sa roznášajú už od 7. októbra. Ak volič oznámenie nedostal, alebo sú na ňom rozdielne údaje, mal by si preveriť svoj zápis do zoznamu voličov v námietkovej kancelárii zriadenej v budove miestneho úradu na Junáckej ulici č. 1. Informovať sa môže aj telefonicky na čísle 49 253 214. Podnety voličov treba podať najneskôr do 7. 11. 2013, aby sa kompletne zoznamy voličov včas dostali do volebných miestností. Prenosné hlasovacie preukazy sa

vo voľbách do orgánov samosprávnych krajov nevydávajú.

Vopred sa ospravedľujeme za prípadné rozdiely a nezrovnalosti v zoznamoch. Pravidelne ich spresňujeme na základe nahlasovaných zmien z jednotlivých štátnych inštitúcií (matrika, cudzinecká polícia, obvodné úrady, obecné úrady, súdy), ale i z priamych podaní voličov alebo ich rodinných príslušníkov. Zmenu v zozname voličov však možno vykonať len na základe relevantného dokladu, t.j. dokladu o úmrtí, hlásenia o zmene pobytu, hlásenia o strate resp. nadobudnutí štátneho občianstva atď.

Všetky informácie o príprave volieb, volebných miestnostiach, volebných okrskoch, mapy a zoznamy jednotlivých volebných okrskov a k nim prislúchajúce ulice a domy nájdete na webovej stránke www.banm.sk (banner Voľby).

Júlia Červenková

V jasiach sa bude kúriť lacnejšie

Každé ušetrené euro je dôležité a kúrenie v starších budovách je jednou z oblastí, kde je ešte možné prevádzku racionalizovať. V detských jasiach na Robotníckej dala mestská časť začiatkom októbra nainštalovať dva teplovodné kondenzačné kotly na zemný plyn a radiátory doplniť modernými termoregulačnými ventilmi. Vďaka tomuto vybaveniu prešla budova na vlastné vykurovanie a bolo možné odpojiť ju od centrálného zdroja.

Investícia si vyžiadala takmer 20 000 eur, no vzhľadom na stúpajúce ceny centrálne dodávaného tepla a teplej úžitkovej vody sa investície do vlastného vykurovania vracajú v nižších prevádzkových nákladoch. Práce sa podarilo urobiť ešte pred začiatkom vykurovacej sezóny, a tak už tohtoročná zima bude stáť jasičky menej.

(jš)

Dotácia pre škôlku na Odborárskej

Materská škola na Odborárskej ulici prechádza v súčasnosti rekonštrukciou, o ktorej sme vás informovali v minulom čísle Hlasu. Mestská časť Bratislava – Nové Mesto požiadala Bratislavský samosprávny kraj o poskytnutie dotácie a so svojou žiadosťou uspela. Zastupiteľstvo BSK na svojom rokovaní 20. septembra 2013 rozhodlo o poskytnutí dotácie na kúpu nového nábytku pre škôlkarov.

(de)

Materská škola dostane novú strechu

Domy a školské budovy v Novom Meste zväčša nepatria k najmladším, a tak sú ich pravidelné opravy nevyhnutné. Stará strecha slúžila materskej škole na Legerškého ulici dlhé roky. Jej životnosť sa však skončila, zatekala a drobili sa škridly.

Od 23. septembra začali stavbári s rekonštrukciou strechy. Krytinu z falcovej škridly nahradili novou, spevnili krov a vymenili strešné laty. K ďalším krokom patrí výmena bleskozvodu, žlabov a zvodov dažďovej vody. Práce mali byť ukončené v druhej polovici októbra. Dodávateľ prisľúbil, že sa pousiluje o skrátenie termínu, no jeho možnosti ovplyvňuje aj počasie. V poslednej etape zateplia

strop minerálnou vlnou, aby sa predišlo únikom tepla a znížili sa náklady na vykurovanie. Rekonštrukcia strechy si vyžiada investíciu vyše 44 000 eur.

(jš)

Príspevok na krajšie Vianoce

Je už tradíciou, že naša mestská časť pomáha seniorom jednorazovou finančnou výpomocou na vianočné sviatky. I tento rok poskytne starosta Rudolf Kusý podporu osamelým obyvateľom – dôchodcom, ktorí poberajú dôchodok do výšky 340 eur. O vianočný príspevok môžu občania požiadať do 15. novembra 2013 na oddelení sociálnych služieb Miestneho úradu Bratislava – Nové Mesto na Junáckej ulici

č. 1. Žiadosť odovzdajú u pani Janovičovej na treťom poschodí číslo dverí 309. Úradné hodiny sú v pondelok a stredu od 8. do 12. h a od 13. do 17. h, v piatok od 8. do 12. h. Tlačivo žiadosti je zverejnené na stránke www.banm.sk/socialne-prispevky (pod bodom 7). K vyplnenej žiadosti je nevyhnutné pripojiť fotokópiu rozhodnutia Sociálnej poisťovne o výške dôchodku na rok 2013.

Gabriela Vojtechová

Miestni poslanci sa predstavujú

Vladimír Margolien

Poslancom našej mestskej časti som už druhé volebné obdobie. V mojom prvom volebnom období som bol členom komisie kultúry a športu, teraz som členom sociálnej a bytovej komisie. Práca v oboch komisiách ma nepriamo priviedla k tomu, aby som sa hlbšie zaujímal

o našu mládež a našich seniorov.

Kým v prvom volebnom období som sa snažil, aby sa budovali športoviská a investovalo sa do škôl, knižníc a kultúrnych stredísk, teraz sú v centre mojej pozornosti predovšetkým novomestskí seniori. Pokladám ich za najdôležitejšiu súčasť mojej poslanskej práce, keďže som splnomocnencom pre seniorov a cestovný ruch. S cestovným ruchom sa starostlivosť o starších spoluobčanov dá napokon celkom dobre

spájať. Počas celého môjho pôsobenia vo funkcii poslanca som sa snažil organizovať pre našich seniorov zaujímavé výlety na koncerty do Rakúska. Veľmi ma tešilo, že ich záujem o ne sa sústavne zvyšoval a cenili si možnosť navštíviť také významné mestá hudby, ako sú Viedeň, Salzburg alebo Eisenstadt.

Zároveň som sa snažil organizovať koncerty aj u nás v kostole na Kramároch. Od roku 2008 ich bolo spolu päť, najznámejší z vystupujúcich umelcov boli spevák Maroš Bango s manželkou.

Rád navštevujem osem našich klubov dôchodcov. S radosťou a uznaním zaznamenávam zaujímavé podujatia, ktoré si naši seniori pod vedením šikovných vedúcich klubov sami zorganizujú. Tí naši seniori, ktorí si do klubov zatiaľ ešte nenašli cestu, sa o veľa pripravujú.

V sociálnej a bytovej komisii, ktorej som členom, riešime problémy tých obyvateľov mestskej časti, ktorí sa dostali do vážnej situácie a snažíme sa ich

podporiť. Spomeniem tiež výborne fungujúcu sociálnu výdajňu, ktorá má dobrý chýr aj v iných mestských častiach. Okrem seniorov sa zaujímam aj o školy, som členom školskej rady na ZŠ na Cádrovej, kde sa tak tiež snažím pomáhať.

Osobitne sa chcem touto cestou poďakovať kolegovi poslancom, ktorí podporujú aktivity zamerané na seniorov a mladú generáciu. V ďalšom roku sa určite budem snažiť, aby sa podarilo zabezpečiť bezproblémový chod našich klubov dôchodcov, pretože vidím, že ľudia majú o ne záujem. Podporím všetky dôležité projekty, do ktorých sa zapojí naša mestská časť.

Margolien

Kontakt:
e-mail: vladimir@margolien.sk
tel.: 0903 437 222

Príspevky poslancov miestneho zastupiteľstva vyjadrujú osobné názory autorov. Redakcia do ich obsahu nezasahuje.

Zaparkujem? Nezaparkujem?

Aj vám sa to stáva: prídete z roboty autom pred dom, a zrazu problém zaparkovať! Začína sa krúženie okolo domu, dokonca krúženie okolo susedných domov, nakoniec sa to podarí, ale so zdržaním, a hlavne s podráždením. Je to situácia opakujúca sa väčšinu popoludní. Druhá situácia, bohužiaľ nie modelová, ale reálna: večer idete autom do divadla, na stretnutie alebo za iným účelom. Návrat okolo 21. h a opakuje sa situácia z poobedia, ale bez happy endu, zaparkujete o pár sto metrov ďalej od domu, ak sa to podarí, resp. necháte auto zapar-

kované na takom mieste a takým spôsobom, že ste z toho nervózni, čo sa bude diať do rána. Bohužiaľ, dnes je to v Novom Meste realita!

Príčina? Nárast počtu áut v rodinách, poddimenzovaný počet parkovacích miest a ich pokles, najnovší fenomén je odstavenie áut osobami pracujúcimi v centre mesta, lebo mestská časť Staré Mesto vyhradila parkovacie miesta pre rezidentov (obyvateľov s trvalým pobytom). Zaparkujú auto na uliciach v okolí Račianskeho mýta, ale aj v okolí Vajnorskej či Teplickej, odvezú sa tri zastávky električkou a sú na pracovisku, celý deň parkujú pohodlne, a hlavne bezplatne. Pripočítajme k tomuto počtu áut pracovníkov bánk, obchodov a firiem v našej mestskej časti, návštevníkov a zákazníkov týchto subjektov a máme plné parkovacie miesta - my Novomešťania už

nezaparkujeme! A ešte jeden postreh, autá so ŠPZ od KE, VT až po SE, PK, zaparkované na sídlisku niekedy celé dni...

Riešením je spustenie Rezidenčného parkovacieho systému, kde rezidenti, teda **Novomešťania budú parkovať prednostne** na vyznačených parkovacích miestach. Hotový je pasport parkovacích miest, vyčlenené finančné zdroje, čaká sa na právnu normu, teda všeobecné záväzné nariadenie. Pilotné územie bude v okolí Zimného štadióna Ondreja Nepelu, ostatné územia mestskej časti budú nasledovať. Verím, že v prvom polroku 2014 už budeme parkovať komfortne, ako rezidenti.

*Pavol Galamboš,
poslanec miestneho zastupiteľstva
a konateľ Novomeštskej
parkovacej spoločnosti, s.r.o.*

Ako by mohla vyzerat' Cvičná lúka na Kolibe

Priestor, ktorý poznajú asi všetci Bratislavčania - Cvičná lúka na Kolibe pod Kamzíkom. Osobne tam rada chodím s dcérkou. Je to úžasná lokalita len na skok od mestského zho-

nu. Úžasná na relax, šport alebo na krátke vypnutie či zábavu pre rodiny s deťmi. Bobová dráha, lanová dráha, ohniská, neďaleko lanovka. Čo mi tam vždy trochu prekážalo, je parkovanie a vzhľad bufetov a zariadení, ktoré sa tam nachádzajú. Každá stavba vyzerá úplne inak, nekorešpondujú s okolitým malebným prostredím. Viem si tam predstaviť útulné bufety s rozmanitou ponukou občerstvenia, s príjemným posedením, možno aj nejakú požičovňu športových potrieb, prípadne ďalšie služby. Samozrejme, v porovnateľnom rozsahu ako dnes, akurát by boli v jednotnom štýle.

O to viac ma prekvapilo, že existuje štúdia, ktorou disponujú Mestské lesy, vypracovaná v rámci projektu urBAN-Natur. Má veľmi peknú vizualizáciu, naozaj si viem niečo také na tomto území predstaviť. Podľa mojich informácií patria pozemky pod stavbami mestu, projekt je teda realizovateľný. Samozrejme, naráža na večný problém, a tým sú financie. Nerobím si ilúzie o tom, že by mesto vyčlenilo zo svojho rozpočtu prostriedky na takúto stavbu. Jedinou možnosťou je súťaž, aká bola vyhlásená

v lokalite Železná studnička v prípade reštaurácie a areálu Rotundy. To znamená, že mesto vyhlási verejnú súťaž na realizáciu tohto projektu. Za symbolickú cenu prenajme pozemky, súkromný investor zrealizuje stavbu a bude ju prevádzkovať - s výhradnou podmienkou len na dohodnutý účel. Myslím, že by to stálo za pokus, obyvatelia mesta by sa tak čoskoro mohli dočkať naozaj kultúrneho oddychového priestoru.

*Katarína Augustinič,
poslankyňa miestneho zastupiteľstva*

Naše dane a naše rozhodnutia

Participatívny rozpočet (PR) je v našich končinách síce novotou, ale už nie úplne neznámou. Realizuje sa v Bratislave na celomestskej úrovni, v Ružomberku, v študentskom mestečku Mlynská dolina a oficiálne práve štartuje v Banskej Bystrici. Slovo participatívny rozpočet sa možno ťažko vyslovuje a jeho fungovanie sa na prvý pohľad javí komplikovane. Zapojiť sa doň je však možné naozaj jednoducho. A veľmi efektívne.

Ako? Kto už niekedy nadával na to, ako narába s jeho daňami samospráva, a nevie pritom ani približne, o akej čiastke hovorí, nech prvý hodí podnetom či nápadom. Kto v debata s blízkymi kritizoval investície samosprávy, a dodnes nevie, ako sa pripravujú investičné zámery, ten nech prvý hodí projektovým zámerom. A kto je presvedčený, že jeho dane sa mniajú neefektívne, či sa nebudaj rozkrádajú, nech príde a začne kontrolovať.

Dá sa naozaj všeličo

Okrem priameho rozhodnutia, kam nasmerovať investície mestskej časti či pomôcť definovať priority, otvára PR aj priestor na sebarealizáciu v občianskych aktivitách a vo verejných službách. Komunitná záhrada na zanedbanom verejnom priestranstve? Rekonštrukcia spustených alebo využívanie nevyužitých verejných budov či priestorov pre potreby miestnej komunity? Revitalizácia parku, ihriska či stromoradia? Alebo niečo úplne iné? Nech sa páči.

Ako na to?

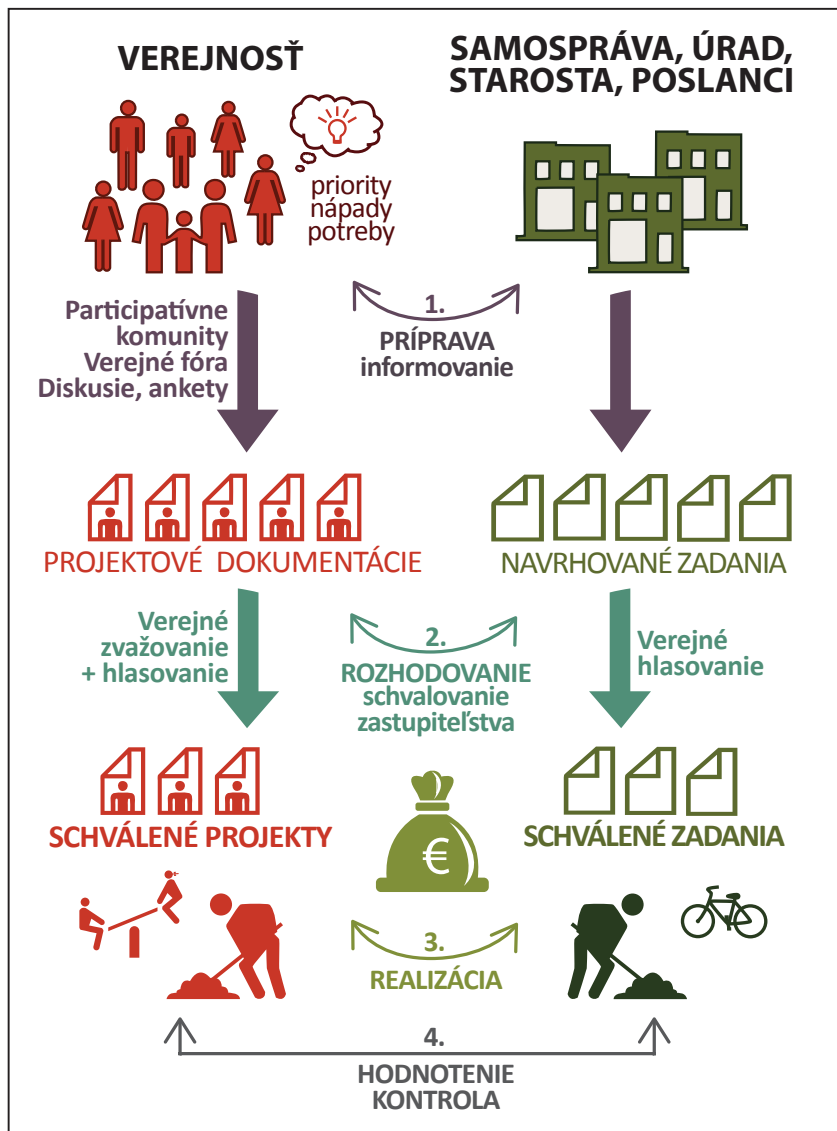
Zapojiť sa do procesu PR možno niekoľkými spôsobmi. Najjednoduchší je mať nápad a podeliť sa s ním. Stačí len ponúknuť vlastný podnet, nápad alebo sťažnosť vyplnením dotazníka, ktorý je k dispozícii priamo na úrade, v školách či škôlkach, na verejných podujatiach alebo z pohodlia domova na internete.

Ak chcete zmeniť niečo vo svojom okolí na verejnom mieste a radi by ste to spolu s priateľmi aj urobili, napíšte nám, alebo nám to príďte povedať priamo na úrad. Radi vám pomôžeme vypracovať projektový zámer a s ním sa môžete uchádzať o priazeň spoluobčanov.

Ste presvedčení, že niektoré služby v Novom Meste chýbajú, alebo by sa dali realizovať lepšie? Predložte svoj návrh. Chceli by ste venovať našej mestskej časti svoj čas a energiu? Zapojte sa do participatívnych komunít, teda do pracovných skupín, ktoré budú podnety a nápady spracovávať do podoby projektových zámerov.

Čo sa stane ďalej?

Váš podnet, nápad či sťažnosť zaregistrujeme, zverejníme na webe a pridelieme do tematickej kategórie, ako sú napríklad sociálne problémy, školstvo, šport, verejné priestranstvá, seniori, mládež a podobne. Stretnutia participatívnych komunít budú verejné a všetci sú na ne srdečne pozvaní. Podnety a nápady spracované do podoby zámerov sa predstavia na tematických

verejných fórach, kde sa vyberú najlepšie z nich.

Na záver sa najlepšie zámery spracujú do projektovej dokumentácie. Dostanú sa do spoločného portfólia, pripravené na deň D, keď budete môcť prísť a z ponúknutých možností si vybrať tie, ktoré pokladáte za najdôležitejšie.

Kde nás nájdete: každý pracovný deň na miestnom úrade od 14. do 19. h v miestnosti číslo 111 alebo na prízemí v miestnosti číslo 13. Telefón: 02 / 49 253 317

Kde sa dočítate viac: webová stránka pr.banm.sk, banner na stránku nájdete aj na oficiálnom webe mestskej časti.

Kam nám môžete napísať mail:

zpup.pasecna@banm.sk,

zpup.krivosova@banm.sk

Čo nové? Mesto.

Verejný priestor bývalého cykloštadióna, ktorý má nahradiť Športpark, ako už iste viete, nielen že zarastá, ale je aj oplotený a verejnosti neprístupný. V internetových diskusiách, ktoré, žiaľ, nič neriešia, sa sťažujete, že sa zbúrali športoviská, ktoré tu boli, že ste boli klamaní, alebo že sa vás nikto na nič nepýtal. Ne protestujem.

Špekulácie sú ľudské a človek odkiaľživa sleduje vlastný prospech. Ak však budeme vnímať len tento aspekt skutočnosti, prestaneme mať chuť zapájať sa do vecí verejných. Chápem skepsu i frustráciu, ale som presvedčená, že môžeme nájsť riešenie ako sa z nich vytrhnúť. Sledovať vlastný prospech a neriešiť veci spoločné odpoveďou nie je, tak by sme ako spoločnosť veľa stratili a morálne upadali.

Fakty a možnosti

Pozrime sa na fakty. Záujmy v lokalite sú jasné a hlavné mesto ako vlastník pozemku si diktuje podmienky. Pozemok patriaci mestu môže byť na základe rozhodnutia mestského zastupiteľstva zverený do správy mestskej časti len v tom prípade, ak tam Nové Mesto do dvoch rokov zrealizuje Športpark. Tak znie verdikt z nedávneho zasadnutia mestského zastupiteľstva. Starostov záujem, čo už je zrejmé z predošlej verejnej diskusie, je zrealizovať spolu s potenciálnymi užívateľmi víziu, ktorá bude v čo najvyššej miere konsenzom prianí Novomešťanov. Je samozrejme otázne, či o využití verejného priestoru má rozhodovať mestské zastupiteľstvo bez ľudí. A tu sa výrazne mení zaužívaný scenár riadenia verejného priestoru.

Predstavte si, že by váš a susedov názor musel byť vypočutý, akceptovaný alebo konfrontovaný a v ideálnom prípade zrealizovaný. Dosiaľ sa uskutočnilo niekoľko debatných stretnutí s verejnosťou, na ktorých sa plánoval osud verejných priestorov mestskej časti. To je výrazný posun. Ani v takých prípadoch sa vždy nepodarí naplniť úpravou verejného priestoru očakávaná a predstavy verejnosti. Preto sme sa rozhodli v procese participatívneho plánovania územia bývalého cykloštadióna intenzívnejšie prepojiť prácu expertov a verejnosti. Do plánovania sa medziiným zapoja aj študenti architektúry a pripraví vlastné návrhy.

Plány a kroky

Nebojte sa, vaše názory, s ktorými ste vstúpili do májového dotazníkového prieskumu, sa nestratili. Výstupy a závery z nich sa opätovne použili v októbri tohto roka, v rámci psycho-sociálneho prieskumu lokality. Už vieme, ktoré neziskové organizácie a firmy, aktívni jednotlivci a zainteresované i pasívne skupiny pôsobia v okolí cykloštadióna. Máme spracovanú problémovú mapu i podrobný dotazníkový prieskum, ba oveľa viac. Siedmeho novembra sa uskutoční prvé zo štyroch verejných podujatí - vzdelávacie stretnutie s verejnosťou. Koncom mesiaca príde na rad druhé stretnutie, ktoré už bude mať podobu plánovacieho workshopu s verejnosťou. Začiatkom nasledujúceho roka po zhrnutí výsledkov študentských iniciatív sa predstaví verejnosti viacero predbežných návrhov priestorov bývalého

cykloštadióna spolu s čiastkovým projektom protoparku. Aby na jar mohol uzrieť svetlo sveta finálny návrh, ktorý vzíde z verejného zvažovania a hlasovania.

Začiatok realizácie časti parku - protoparku sa predpokladá o rok. Všetky termíny spresníme na webe a o všetkých našich krokoch vás budeme včas a systematicky informovať. Ku každej aktivite sa budete môcť vyjadriť elektronicky, ale najmä osobne v budove Miestneho úradu Nového Mesta. Budeme radi, ak dokážeme odborne, fundovane, ale i ľudsky reagovať na vaše otázky týkajúce sa riešenej lokality. Našou motiváciou je získať si vašu pozornosť, vytvoriť priestor pre vašu aktivitu a načúvať vašim potrebám. Sme tu pre vás a ak nabudúce odpoviete známym na otázku Čo nové? No, mesto, bude to najväčšie zadostučinenie v službách samosprávy, aké si môžeme priať.

*K vašim službám s úctou a úprimne koordinátori projektu
Peter, Ivana, Zuzany, Martina, Filip a Lukáš*

Reštaurácia Snežienka: Blíži sa finále

O plánoch na revitalizáciu Bratislavského lesoparku sa vedú diskusie niekoľko rokov, venovali sme sa im už viackrát. Postupom času prešlo obľúbené výletné miesto nenápadnou premenou. Už dávnejšie je spojznená lanovka, pribudli parkovacie miesta pri Červenom moste, značené turistické chodníky, ohniská, altánky, lavičky a zariadenia na zábavu detí. Obyvatelia hlavného mesta sem smerujú za oddychom a športom, chýbajú však kultúrne stravovacie služby. Mali by spríjemniť pobyt v prírode, no rušivo do nej nezasahovať. Článok o plánovanom riešení v lokalite Železná studnička – Rotunda sme priniesli v májovom čísle Hlasu Nového Mesta, dnes sa pozrieme bližšie na pripravovanú rekonštrukciu reštaurácie Snežienka.

V časoch najväčšej slávy to bol vyhľadávaný cieľ výletov, miesto na víkendový obed či posedenie s priateľmi na terase pri Vydrici. Časom však Snežienka stratila svoj lesk. Dnes po nej zostali len spomienky a nebezpečná pustnúca ruina. „Aktivity smerujúce k jej oživeniu boli niekoľko rokov predmetom ostrej výmeny názorov a už sa zdalo, že nie je možné nájsť spôsob na jej záchranu,“ hovorí Ing. arch. Peter Hriň, autor návrhu rekonštrukcie. Pôvodný zámer, ktorý počítal s výstavbou viacpodlažného hotela s wellness zariadením a podzemným parkovaním, bol niekoľkokrát zmenený a plány prepracované. „V priebehu vývoja a schvaľovania dokumentácie sa menil územný plán mesta, neskôr sa lokalita dostala do ochranného pásma nehnuteľných národných kultúr-

ných pamiatok v hornej Mlynskej doline. Bolo potrebné zapracovať množstvo požiadaviek týkajúcich sa ochrany prírody. Najdôležitejšou zmenou, ktorá nakoniec ovplyvnila aj výslednú funkciu objektu, bolo vylúčenie dopravy k areálu.“

Pod tlakom verejnosti, ochranárskych organizácií, mestskej časti i štátnych inštitúcií vznikol podstatne skromnejší návrh, blízky pôvodnému vzhľadu Snežienky, ako si ju pamätajú starší Bratislavčania. Z plánov na stavbu hotela definitívne zišlo. Práve v tomto bode sa totiž v minulosti názory najviac rozchádzali, plán na zriadenie ubytovacieho zariadenia v lesoparku narážal na odpor. „S projektom Snežienky ako hotela sme nesúhlasili od začiatku. Na druhej strane sme nechceli, aby nám na Železnej studienke zostala ruina. Trvalo to síce tri roky, ale nakoniec tu máme projekt, ktorý dokáže zladit' presne to, čo sme chceli od začiatku. Investor obnoví známou reštauráciu a ambície stavať hotel sa vzdá,“ konštatuje starosta mestskej časti Bratislava – Nové Mesto Rudolf Kusý.

Nová architektonická podoba nemeniť objem ani tvar pôvodnej stavby, čiastočne kopíruje aj niekdajšie dispozičné riešenie. Na prízemí je reštaurácia pre 80 návštevníkov s galériou a východom na exteriérovú terasu, kde môže sedieť ďalších 40 ľudí. Moderne vybavená kuchyňa má byť

opticky spojená s reštauračnou halou, aby zákazníci mohli sledovať prípravu svojich jedál. Z priestoru galérie reštauračnej haly na poschodí je priechod na polozakrytú strešnú terasu. Terasa je prístupná aj z exteriéru, a to výstupnou rampou lanovky a schodiskom od mostíka Vydrice. Strešná terasa bude slúžiť len v sezóne na rýchle občerstvenie rovnako ako v minulosti. Bude tu chladený a teplý výstavný a výdajný pult a asi. 80 miest na sedenie. Nové veľkoplošné zasklenie s tieniacimi lamelami, prírodné kamenné a drevené obklady fasády dodajú Snežienke modernú tvár rešpektujúcu okolité prostredie. Navrhované úpravy sledujú hlbšiu spätosť prírody s človekom, vtahujú život aj do interiéru reštaurácie formou živých stromov alebo vodnou plochou prechádzajúcou z interiéru reštaurácie na terasu.

Autor projektu tvrdí, že únik odpadových vôd ani znečistenie okolitej prírody nehrozí: „Dnes sú v objekte Snežienky vybudované verejné WC, ktoré sú odvedené do starej žumpy, čo je úplne nevyhovujúce! Plánujeme modernú čističku odpadových vôd, napojenú na zbernú nádrž prečistenej vody. Tá sa bude znova používať na technické účely ako zásobáreň požiarnej vody. Do úvahy sme brali aj špecifiká cenného prostredia. Migrovanie žiab, akustické, emisné a svetelné vplyvy prevádzky sme riešili už v prvých fázach prípravy projektu. Konkrétne ide o žabochoďy, používanie vzduchotechnických filtrov či tienenie okien v noci, dôležité pre ochranu netopierov,“ dopĺňa Ing. arch. Hriň.

Návrh nepredpokladá parkovanie návštevníkov. Prístup je možný len pešo, na bicykli, lanovkou z hornej stanice a mestskou hromadnou dopravou. Na základe povolenia je plánovaná kyvadlová doprava minibusom, zabezpečovaná reštauráciou.

Jana Škutková

Vizualizácie: Ing. arch. Peter Hriň

Dva dni dobrovoľnej driny

Dni Dobrovoľníctva 2013 boli tento raz vyhlásené na piatok a sobotu 20. a 21. septembra. Občianske združenie CARDO, Národné dobrovoľnícke centrum ich organizuje po celom Slovensku. Tohto roku to bolo už po piatykrát a oficiálne ich odštartovalo práve u nás v Novom Meste. Úvodné slová odznali rovno na Zátíši, kde má naša mestská časť už dlho boľavé miesto - čierne skládky medzi polorozpadnutými radmi garáží. Samospráva zabezpečila podporu EKO-podniku VPS - kontajnery, odvoz, náradie atď. - a dobrovoľníci si hneď po štarte navliekali pracovné rukavice. Boli medzi nimi i členovia známej Zelenej hliadky, ktorá v Novom Meste pracovala už viackrát. Jej lídra Matúša Čupku som predstavila s otázkou, ktorú si v jeho prípade iste kladieme mnohí:

Čo musí robiť líder, ak chce získavať ľudí na dobrovoľnú prácu? Iste nestačí vyvesiť len oznam, kde a o kolkej bude brigáda...

„Predovšetkým sám musí ísť príkladom,“ zareagoval bez zaváhania. „Nevyvyšovať sa nad iných, ale sám sa s nimi veľmi skromne pustiť do práce a snažiť sa robiť dvakrát toľko ako iní, aby všetci videli, že to myslíš smrteľne vážne. Automaticky si získate uznanie, rešpekt tých ľudí - to je predpoklad. Takto to funguje všade v zahraničí, len na Slovensku to, žiaľ, nie je ešte bežné.“

Je známe, že sám ste príkladom takého prístupu. Ale skutočne vždy vám to takto funguje bez problémov?

„Naopak, vždy sú problémy. Stáva sa, že napríklad mestská štvrť, ktorú si vyberieme, nie je všetkým rovnako sympatická, príde tam na akciu menej ľudí, povedzme,

šesť - sedem, nie tridsať ako dnes sem. Ale ani vtedy netreba prepadať skepse, treba vytrvať a dôsledky sa dostavia.“

Tú istú otázku dostala aj Zuzana Vinklerová, výkonná riaditeľka CARDO. Odpovedala, ani čoby sa s Matúšom Čupkom boli dohodovorili:

„Kľúčové je, aby taký líder sám šiel príkladom, aby neriadil prácu od písacieho stola a tváril sa, že on ju len organizuje. Sám musí stáť na čele tých ľudí. Už desať rokov tak pôsobím v dobrovoľníckom hnutí bez nároku na honorár a myslím, že je to jeden z predpokladov, aby mi ľudia verili.“

Čo vám to dáva? Niečo vám to musí dávať...

„Predovšetkým naplnenie hodnôt, ktoré do mňa vstúpili moji rodičia, istotu, že aj ja ich dokážem odovzdať mojim dvom deťom. Je to pocit istej stability, že život nie je len o komercii a podnikaní, ale aj o istých ľudských hodnotách.“

Martina Goffová, PR manažérka CARDO, použila v danej súvislosti pojem prirodzený vodca.

„Ako napríklad Lukáš Latinák, ktorý sa venuje dobrovoľníctvu už desať rokov a naozaj si to odmaká. Motivovať iných k dobrovoľnej činnosti môže len človek, ktorý sám verí, že je to dôležité a dokáže vysvetliť prečo,“ povedala. „Nadšenie strháva. Keď sa to ľuďom dobre podá a dobre zorganizuje, príde. Organizačne nám veľmi pomáha naša webová stránka www.dobrovolnictvo.sk, kde sa dobrovoľníci a tí, čo ich pomoc potrebujú, vzájomne nájdu.“

Lukáš Latinák ako správny líder neprišiel sám, ale so skupinkou kolegov dobre známych z televíznych seriálov. Takže nám v prachu na Zátíši „makali“ aj celebrity - a bez kamery, len tak. O pol druhej prišla raňajších dobrovoľníkov vystriedať ďalšia zmena.

Viera Vojtková

Krok za krokom s počítačom

„Otvorte program, ktorý sa volá Pavúčí solitér. Otvorte kalkulačku v príslušenstve. Vytvorte nový priečinok s názvom Streda...“. Počas septembra a októbra sa novomestskí seniori v knižnici na Pionierskej oboznamovali s prácou na PC. Občas sa spoza obrazovky ozvalo: „Čo som to spravila?“ Skúsenejší lektor Vladimír Skokňa bez nervozity ubezpečil: „Všetko v poriadku, zatiaľ ste na dobrej ceste,“ a učenie pokračovalo bez stresu.

„Na začiatku seniori prekonávajú strach, ale kto chce, naučí sa robiť aj ná-

ročné veci v akomkoľvek veku. Mali sme v kurze 74-ročného pána, ktorý zvládol strihanie filmov na vynikajúcej úrovni, hoci to nikdy predtým nerobil,“ povedal mi pán Skokňa. A pani Kornélia Schweigerová z klubu Domovinka doplnila: „Dôležité je, že lektor má s nami trpezlivosť, vysvetlí všetko toľkokrát, koľko treba. Prácu na počítači si potom musíme precvičovať doma alebo v klube, inak človek rýchlo zabúda.“

Kurzy počítačových zručností zorganizovala Mestská časť Bratislava - Nové

Mesto už po druhýkrát, v minulom roku sa zúčastnili dve skupiny, tohto roku už tri. Jeden z tohtoročných kurzov bol už zameraný na prehĺbenie vedomostí. Náklady sa financovali z grantu Nadácie Orange, ktorá v rámci projektu Zelená pre seniorov poskytla na výučbu 400 eur.

Jana Škutková

„Hor sa do lúštenia!“

Veselým povzbudením odštartovala vedúca oddelenia sociálnych služieb pani Gabriela Vojtechová prvý ročník súťaže o najlepšieho krížovkára či krížovkárku Nového Mesta. Jedenáť zá-

stupcov z piatich novomestských klubov seniorov sa stretlo 8. októbra v klube na Športovej ulici, aby si zmerali vedomosti a súťažili o putovný pohár starostu Nového Mesta. Pohrúžili sa do sústredenej

práce, jedinou pomôckou im boli ceruzky a gumené. Na rozdiel od školských lavíc nik sa nepokúsil opisovať. Presne o 13 minút zdvihla ruku pani Ema Jurečková a odovzdala vyplnenú krížovku. Ako sa neskôr ukázalo, bola nielen najrýchlejšia, ale správne vyplnila aj všetky políčka a právom sa stala víťazkou. Čoskoro po nej hlásili „hotovo“ pani Mária Obernauerová, Lýdia Kauzaloľová a Ladislav Nagy, ktorým sa ušli ďalšie výhry.

Krížovky radi lúštia mnohí členovia našich klubov. „Každý deň si kúpim noviny a vylúštim krížovku, pred víkendom sa teším na prílohu. Ale po čase zistíte, že to už nie je také ľahké, lebo ich pripravujú tí istí autori a slová sa často opakujú,“ povedal mi pán Pätoprstý, ktorý v súťaži zastupoval domáci klub seniorov na Športovej ulici. *Jana Škutková*

Putovný pohár odovzdal starosta pani Eme Jurečkovej

už od 20 €

Stará Vajnorská 17/B, Bratislava

Po - Ne: 10.00 - 22.00 hod

Rezervácia:

0910 856 688, 0948 856 688

www.cinamasaz.sk

Čínsku reflexnú masáž si môžete objednať aj domov, do firmy, prípadne hotela. Využite možnosť účasti maséra na firemných a spoločenských podujatiach alebo poskytnutie masáží ako benefitov pre vašich zamestnancov.

Jasmine
traditional chinese massage

Kupón

Po predložení kupónu získavate zľavu

30%

Zľavy nie je možné kombinovať.
Platnosť kupónu do 31.12. 2013

NAJ babičky súť'ažili v dvoch kolách

„Staroba je pre každého človeka väčším bremenom. S tým už neurobíme nič. Ale staroba môže byť aj väčším darom. A s tým už niečo urobiť môžeme,“ týmito slovami sa prihovarila účastníčkam semifinále súťaže o Naj novomestskú babičku a dedka moderátorka Jana Vozníková. Keďže do druhého ročníka súťaže sa prihlásilo 11 babičiek, museli si svoj postup medzi päť najlepších vybojovať. Deduškov sa prihlásilo rovných päť, a tak sa v tomto ročníku semifinálovému súboju vyhli. Dojímavé životné príbehy, veľký zmysel pre humor, šikovné ruky aj zriedkavé talenty, to všetko preukázali naše šikovné babičky. Verme, že ich príklad bude inšpirovať aj ďalšie seniorky

a seniorov a v budúcich ročníkoch bude záujem o účasť narastať.

Keď vyjde novembrové číslo Hlasu, víťazi súťaže budú už známi, no vzhľadom na výrobnú lehotu časopisu vám reportáž z vyvrcholenia milého podujatia prinesieme až nabudúce. Za pekné ceny a podporu patrí vďaka starostovi Rudolfovi Kusému, ktorý venoval víťazom v každej z kategórií finančnú cenu vo výške 500 eur. Vecné ceny darovali spoločnosti Mondelez Slovakia, a.s., Orange Slovensko, a.s., CK Sorea s.r.o., dm drogeriemarkt, s.r.o. a vydavateľstvo Slovart.

Jana Škutková
Všetky snímky na str. 10-11
František Rajecký

Voňavá jablíčková jeseň

Chutné, zdravé a plné vitamínov - také sú jablká, náš vari najrozšírenejší a najobľúbenejší druh ovocia. Keď sa ich úroda prenesie zo záhrad pod strechu, nastáva v kuchyni veselý čas. Štrúdle, rezy, šišky, ale aj šaláty, džemy, rósoly, šťavy a mnohoročné iné dobroty potešia chuťové poháriky a podporia odolnosť voči zdravotným neduhom.

Jablkové hodovanie je jedným z podujatí Župnej jesene, do ktorého sa po druhýkrát zapojili aj novomestské gazdinky. Vôňa vanilky, škoric a čokolády naplnila 12. septembra Farmársku tržnicu. Keď vychýrené cukrárky z našich klubov seniorov rozložili svoje sladké pochúťky, okoloídúci sa netrpezlivo stavali do radu, aby ich mohli ochutnať. Dvanásť šikovných dám z klubov seniorov na Športovej, Vaj-

norskej a Stromovej pripravilo obrovský výber mafín, štrúdiel, jablčných rezov s makom aj orechmi či jemného jablkového pitia. O pozornosť maškrtníkov súťažili gaštanovo-jablková torta, perník, guľky aj placky oblievané belgickou čokoládou a obľúbený „Grófkín vrtoch“. Súťaž to bola

Blahoželáme

Koncom septembra sa v Stredisku kultúry na Vajnorskej opäť zišli najstarší jubilujúci Novomešťania. Dvanásť prekročilo úctyhodnú deväťdesiatku, pani Štefánia Moravčíková a pani Viera Stará oslávili už svoje 96. narodeniny. Všetko najlepšie, pevné zdravie a veľa pekných dní v kruhu rodiny a priateľov im zaželeli starosta Rudolf Kusý spolu s poslancom miestneho zastupiteľstva Pavlom Galambošom. Slávnostné popoludnie spríjemnili hosťom nezabudnuteľné melódie z čias ich mladosti. K piesňam v podaní Martina Jakubca a speváčky Božanky sa pridali mnohé hlasy, a to aj pri skladbách na želanie a bez sprievodu hudby. Keď sa na záver prihlásil o slovo jeden z účastníkov, rozosmial vrstovníkov priehrštím vtipov. Dokázal, že zmysel pre humor a úsmev sú dary, ktoré sa s rokmi nestrácajú.

Jana Škutková

vyrovnaná, no najmä veľmi rýchla, veď po všetkých koláčikoch sa len tak zaprášilo. „Aj keď sme priniesli dvojnásobné množstvo ako minulý rok, do hodiny bolo všetko preč,“ povedala mi pani Etela Polčicová. „Ludia tu na nás už čakali, ani sme nestihli vykladať,“ doplnila ju s úsmevom Emília Richnáková. Nečudo, dobré domáce zákusky sú dnes už vzácné, a tieto boli napečené s láskou. „Všetko bolo úplne čerstvé, ešte o jednej v noci som dopekala posledné,“ prezradila na záver pani Janka Menkynová a na bielom obrúsku mi podala sladký zázrak, ktorý sa priam rozplýval na jazyku. Tajne som si pomyslela, že nabudúce bude lepšie nechať písanie článku na niekoho z kolegov, aby som sa mohla sústrediť na dôkladné ochutnávanie a svedomitie hodnotenie... Jana Škutková

Škola na Cádrovej získala „zelený“ certifikát

Dva roky úsilia učiteľov i žiakov priniesli škole na Cádrovej ulici úspech. Odmenou za splnenie siedmich predpísaných krokov je medzinárodný certifikát Zelená škola a vlajka siete Eco-Schools. Čo sa za hrdým titulom skrýva, vysvetlila riaditeľka školy Miroslava Komorníková: „Ide o celosvetový ekologický program, ktorý školám pomáha naučiť deti myslieť na životné prostredie a starať sa oň vo svojom bezprostrednom okolí. Na Slovensku sa za posledný školský rok zapojilo do súťaže 250 škôl, no certifikát Zelená škola získalo len 83 z nich. Teší nás, že sme medzi nimi.“

„O príťažlivú formu environmentálnej výchovy sa snažíme už dlhšie,“ hovorí RNDr. Viera Keszezhová, jedna z koordinátoriek programu v škole. „Spolu s kolegyňami sme sa pustili najmä do témy odpadu, naučili sme deti separovať ho. Zároveň sa snažíme papier šetriť a recyklovať, napríklad používame staré papiere na písomky. Staráme sa o zeleň v areáli školy, spolu s deťmi sme presádzali a sadili ovocné aj okrasné stromy.“

Školu sme skrášili novými nástenkami a pripravili sme letáčky. V každej triede sme vytvorili eko-hliadku, aby žiaci sami strážili, koľko vody a elektriny minú a naučili sa nimi šetriť.“

Energické učiteľky uplatnili environmentálne témy aj na hodinách angličtiny, pripravujú rôzne akcie, aby sa deťom ľahšie dostali pod kožu. Mgr. Helena Ferencíková dopĺňa: „Mali sme tu Deň Zeme, Deň jabĺk aj Deň zdravej výživy –

snažíme sa, aby to bola skôr škola hrou, a tak ochutnávame spolu jablká, súťažíme o najlepšie recepty, vyrábame zeleninové a ovocné šaláty alebo zbierame gaštany pre Lesnú správu v Stupave... Zorganizovali sme zber starého papiera a finančný výnos z neho sme venovali onkologickým pacientom.“

Školáci na Cádrovej nerecyklujú len papier, ale triedia aj plasty, sklo, bioodpad, batérie či tetrapakové obaly. Na tieto aktivity sa im podarilo získať finančný grant, z ktorého zakúpili separačné nádoby na odpady. Za peniaze z grantu a s pomocou rodičov sa pustili aj do budovania Učebne v prírode.

„Pedagógovia sa vzdelávajú formou workshopov. Hľadáme všetky možnosti, ako získať finančnú i nefinančnú podporu. Spolupracujeme s neziskovými organizáciami, a to aj na medzinárodnej úrovni. Učitelia sú zapálení pre vec, sami idú príkladom, a tým vstúpajú deťom, že zraniteľnú prírodu okolo nás treba chrániť,“ dopĺňa pani riaditeľka Komorníková. *Jana Škutková*

Digipoint – miesto, kde ožívajú inovácie

Spolupráca Polus City Center, Fakulty informatiky a informačných technológií STU a spoločnosti Microsoft Slovakia vyústila do zaujímavého výsledku. Priamo v Poluse vznikol priestor na testovanie nových technológií a okoloidúci zákazníci si môžu posediť v obývačke s aktuálnym modelom Xbox.

Digipoint je tým pravým miestom pre milovníkov nových vecí a záujemcov o technológie a inovácie, ktorí sa tu môžu oboznámiť s poslednými trendmi. Nájdú v ňom najnovšie modely tabletov, smartfónov, počítačov a iných technologických zariadení fungujúcich na rozličných platformách. Dokonca aj takých, ktoré sa ešte v bežných obchodoch nenájdu. Návštevníci si ich môžu naživo vyskúšať, k dispozícii im bude osobný „technologický

guru“, ktorý odborne poradí a predvedie zvolený model.

Digipoint bude aj miestom vzdelávania. Keďže funguje v spolupráci so spomínanou fakultou informatiky, dajú sa tu navštíviť prednášky, workshopy či študentské prezentácie zaujímavých interaktívnych projektov. Študenti vďaka tomu získajú priamy kontakt so spotrebiteľmi, spoznajú ich reakcie a názory. Zároveň lepšie pochopia svet komerčných firiem, a to im pomôže rýchlejšie reagovať na potreby potenciálnych zamestnávateľov. „Myslíme aj na mamičky, pre ktoré chystáme prednášky a workshopy - napríklad o bezpečnosti detí na internete. Aj pre seniorov pripravujeme zaujímavé témy,“ uviedla marketingová riaditeľka nákupného centra Monika Karoliová.

Špecialitou Digipointu bude Xbox obývačka s aktuálnym modelom Xbox, jediným v Bratislave. V nej si prídu na svoje nielen deti a tínedžeri, ale aj všetci ostatní

milovníci Xboxu. Viac o tom, čo sa v Digipointe chystá, nájdú záujemcovia na adrese www.digipoint.sk

Školáci vymenili lavice za les

Tretiaci ôsmich základných škôl bratislavského Nového Mesta sa na jeseň učili o lesnej zveri a zeleni priamo v lesoparku na Železnej studničke. Mestská časť v spolupráci s Mestskými lesmi pre nich v októbri pripravili exkurzie zamerané na spoznávanie prírody a života v lese prostredníctvom hier a zážitkov.

„Kde sa deti lepšie naučia spoznávať faunu a flóru ako priamo v lese? Takéto učenie ich bude viac baviť a nové poznatky si lepšie zapamätajú. Môže sa v nich tak prebudiť väčší záujem o prírodovedné predmety v škole, navyše bližšie spo-

znajú životné prostredie vo svojom meste,“ povedal starosta Nového Mesta Rudolf Kusý. Vzdelávací program lesnej pedagogiky bol zložený z dvoch častí. Prvá hodina prebiehala v prírodovednej učebni na Správe Mestských lesov na Železnej studničke a bola venovaná lesným cicavcom. Žiaci sa oboznámili s telesnými znakmi základných druhov cicavcov, dozvedeli sa o ich správaní, ako sú prispôsobené životu v lese. „A ako prírodovedci – výskumníci sa naučili rozpoznávať kožušiny, lebky a stopy cicavcov,“ približuje Martin Menkyna z Mestských lesov v Bratislave.

Druhá hodina bola v prírode. Krátky výlet bol spojený s praktickými vzdelávacími a zážitkovými aktivitami zameranými na les. *„Táto časť bola venovaná stromom, ich listom a plodom, typickým pre toto ročné obdobie,“* dodáva Martin Menkyna.

Lesná pedagogika na Železnej studničke je ďalší z projektov, prostredníctvom ktorých Nové Mesto vzdeláva žiakov svojich škôl aj mimo školy. V septembri zabezpečilo pre vyše tristo prvákov vzdelávací výlet do bratislavskej zoo, spojený s odborným výkladom a kŕmením zvierat.

(bor)

Aktívne mamičky „z Ľud'áku“

O tom, že mamičky na materskej dovolenke nechcú prerušiť kontakt s vlastnou profesiou ani vypadnúť zo spoločenského života, nás už presvedčili mladé ženy z viacerých novomestských štvrtí. Stretávajú sa v rodinných centrách, pomáhajú si a spoločne premýšľajú, čo by sa dalo zlepšiť. Nedávno sa podobná iniciatíva zrodila v okolí Ľudového námestia, kde sa ako prvý krok podarilo zorganizovať výmennú burzu detského ošatenia a potrieb. V sobotu 12. októbra sa vďaka podpore pani riaditeľky ZŠ Riazanská Emílie Pošvancovej stretli mamičky, oteckovia i drobízg z Ľudovej štvrte v priestoroch školskej telocvične na „susedskom blšom trhu“.

„Chceli by sme trochu rozhýbať akti-

vitú v našom okolí. Podobné stretnutia plánujeme robiť v pravidelných štvrtročných intervaloch, veď deti rastú a veľa ich vecí ešte môže poslúžiť niekomu inému. Mnohé predmety, ktoré ľudia darovali, sme odovzdali detskej nemocnici na Kramároch,“ hovorí Jana Plevová, organizátorka podujatia, a dodáva: *„Vytvorili sme aj webstránku www.ludacik.sk, budeme na nej uverejňovať informácie o ďalšom programe. Uvítame všetky dobré nápady, ochotné ruky či akúkoľvek formu spolupráce.“* Ak máte chuť zapojiť sa do komunitných aktivít, pošlite svoje návrhy a myšlienky mailom na adresu ludacik@ludacik.sk

Jana Škutková

Zbavte sa starých spotrebičov

Vďaka spolupráci našej mestskej časti so združením ENVIDOM môžu obyvatelia Nového Mesta v sobotu 16. novembra 2013 opäť bezplatne odovzdať nepotrebné elektrospotrebiče na ekologickú recykláciu a prispieť tým k ochrane životného prostredia.

Čo treba urobiť, ak takýto spotrebič doma máte?

Najneskôr do 13. novembra 2013 ohlásite svoj záujem Miestnemu úradu mestskej časti Bratislava – Nové Mesto:

- počas úradných hodín na tel. číslach: **4925 3381, 4925 3182** alebo **4925 3208**
- non-stop e-mailom na adresu **zp@banm.sk**

Nahláste druh a počet spotrebičov, svoje meno, priezvisko, telefonický kontakt a presnú adresu, z ktorej potrebujete spotrebiče odviezť. V deň zberu 16. novembra 2013 do 9. h ráno vyložte elektroodpad do vchodu paneláka, prípadne za bránu rodinného domu.

V priebehu dňa umožníte vstup do týchto priestorov, no spotrebiče nevykladajte na ulicu. Pracovníci ENVIDOM upozorňujú, že elektroodpad nemôžu vynášať z bytov, pivníc či povál. Ak vaše spotrebiče v stanovený deň do 16. h neodvezú, ohlásite to na telefónne číslo 0911 250 211 (číslo bude aktívne až po 16. hodine).

(jš)

Hľadá sa náhradný výbeh pre psy

Po dohode miestneho úradu s majiteľom pozemku psičkári dočasne využívali výbeh pre psy v blízkosti parku na Račianskom mýte (lokality Smrečianska, Mikovíniho). Od 15. novembra je tomu koniec. Vlastník plánuje pozemok odpredať, preto požiadala o zrušenie dohody. Z lokality bude v ten deň odstránený aj kôš na psie exkrementy. Pracovníci oddelenia životného prostredia a územného plánovania MÚ hľadajú možnosť náhradného umiestnenia dočasného výbehu, o konečnom riešení budú občanov informovať.

Dagmar Timková

Aj obaly „tetrapak“ sa dobre recyklujú

„Tetrapak“ patrí medzi viacvrstvé kombinované tepelne upravované materiály, pozostáva z vrstvy papiera, plastu a kovu (hliníka). Tvorí menej než 1 percento hmotnosti z celkového množstva komunálneho odpadu. Do známych obalov „tetrapak“ sa najčastejšie plní mlieko, džúsy, omáčky či smotany. Aj keď tento obal nepozostáva len z jednej zložky (materiálu), separuje sa spoločne s plastmi, to znamená, že ako odpad ho stlačený hádzame do žltého kontajnera. (V Bratislave - v iných mestách to môže byť kontajner odlišnej farby.) „Tetrapak“ nie je teda vy-

tvorený len z kartónového papiera, hoci to tak na prvý pohľad vyzerá, ale aj z plastu a hliníka. Jeho recykláciou šetríme nielen stromy, ale aj ropu potrebnú na výrobu plastov a v prípade hliníka bauxitu. Zároveň sa šetrí aj množstvo energie, nevznikajú exhaláty a nie je potrebné pridávať chemické prípravky.

Vybieraný viacvrstvý kombinovaný materiál sa následne upravuje rozdrvením alebo rozvláknením podľa kvality a druhu výsledného produktu. Recykláciou získame plnohodnotné výrobky (vratné obaly, panely či dosky využívané napríklad na

tepelnú izoláciu budov alebo pri stavbe podkrovia, prípadne aj pri výstavbe menších budov). Viacvrstvé nápojové kartóny, „tetrapaky“ a viacvrstvé kartónové materiály sú dobre recyklovateľné. Je to veľká výhoda, keďže na slovenský trh sa každoročne dostane vyše 8000 ton obalov takého typu. Približné percentuálne zloženie jednej „krabice“ je nasledovné:

- kartónový papier – 73,5%
- polyetylén – 21,0%
- hliníková fólia – 5%
- tlačové farby – 0,5%

Na Slovensku je v súčasnosti prakticky jediným spracovateľom viacvrstvových kombinovaných materiálov firma KURUC – COMPANY v Šuranoch. Zaoberá sa zberom, zhodnotením a recyklovaním odpadov z obalov. Poskytuje svoje služby nielen mestám a obciam, ale aj školám, možno si s ňou dohodnúť zaujímavú exkurziu.

*Prípravené v spolupráci s DAPHNE –
Inštitútom aplikovanej ekológie,
www.daphne.sk*

Takto vyzerá recyklovaný TetraPak, zlisovaná tehlička a izolačná doska
Zdroje: www.kuruc.sk, www.priateliazeme.sk

Stromy samotári

Jesenná prechádzka v lesoparku mi pripomenula príbeh, ktorý sa odohral pred tromi rokmi v údolí za konečnou zastávkou autobusu 43. Toto údolie, ktoré dosť náročným stúpaním smeruje na hrebeň, bolo zdevastované silnou víchricou. Vietor tu mal svoju búrlivú diskotéku. Vyvrátil všetko, čo sa dalo. Keď som deň po víchrici vystupovala hore, traktory už zväžali vytrhnuté kmene stromov. Ale príroda je nevyspytateľná. Na samom

vrchu rastie jedľa, výnimočný strom v tomto listnatom poraste. Víchor tejto jedli neublížil. Nielenže zostala stáť, ale nemala poškodené ani konáre, pokým okolité stromy si vyčiniť živlov poriadne odskákali. Ako si to vysvetlíť? Bola to úcta pred netradičným stromom v našich malokarpatských lesoch? Nevie, ale

uvažujem o správaní sa prírody zakaždým, keď sa sem dostanem. Oproti druhému kameňolomu na ceste, ktorá vedie smerom na Biely kríž, stojí vysoká krásna borovica. Nevedno, ako sa sem dostala, veď široko-ďaleko tu žiadna nie je. Navyše, táto borovica rastie v močaristej nive, na stanovišti, ktoré pre ňu nie je typické.

Na prechádzke smerom k Snežienke ste určite neprehliadli osamelo stojaci majestátny strom, pod ktorým radi odpočívate, často si tu zakladáte aj ohniská. Tento neprehliadnuteľný krásavec je brest. Hrúbka jeho kmeňa prezrádza poriadnu dlhovekosť. Ako je možné, že prežil?

Brest žil tisícročia v nížinách v rovnováhe so svojimi nevítanými hosťami - s určitým druhom chrobákov, ktoré do jeho vodivých pletív prenášali istú nebezpečnú hubu. Chorobu grafiozu spôsobenú touto hubou sa v prvej vlne epidémie začiatkom minulého storočia podarilo čiastočne potlačiť, ale v šesťdesiatych rokoch prepukla nanovo, v niektorých krajinách zaznamenali až 98-percentný úhyn všetkých brestov. Ako je možné, že práve tento náš ojedinelý exemplár sa epidémii

vyhol? Navyše, ako je možné, že nepodľahol pílam a sekerám drevorubačov, veď si vybral na život až príliš rušné miesto. Denne tadeto jazdia nákladné autá naložené kmeňmi jeho nešťastných druhov - bukov a dubov z hospodársky využívaných lesov. Nemali by sme pri tomto majestátnom rozkošatenom strome postaviť aspoň malý informačný panel a upozorniť návštevníkov na jeho osobitosť?

Upozornenie na zaujímavé divadielko oproti nemu by si zaslúžila aj lúka pri Snežienke, ktorú návštevníci využívajú na hru s loptou. Raz do roka sa sem zlietajú vážky zo širokého močaristého okolia, aby predviedli svoje svadobné tance.

V našom lesoparku je veľa miest, ktoré by si žiadali väčšiu pozornosť. Možno by postačila drobná architektúra, ktorá by nám tieto zaujímavosti pripomenula.

Blažena Schenková, snímky autorka

Materské školy dostanú na zvýšenie kapacít 150-tisíc eur

Krajskí poslanci schválili dotácie pre materské školy v rámci projektu Naša škôlka – náš kraj. Peniaze dostane 28 obcí a mestských častí, ktoré vďaka nim do konca tohto roka zvýšia svoje kapacity o vyše 400 miest.

„V krátkom čase zareagovalo 30 percent obcí a miest v kraji, čo považujem za úspech. Projekt bude pokračovať aj v budúcom roku a verím, že s vyšším rozpočtom,“ povedal bratislavský župan Pavol Frešo.

V Bratislavskom kraji tento rok ne-

mohli materské školy pre nedostatok kapacít prijať zhruba 1500 detí, BSK sa preto rozhodol spustiť projekt Naša škôlka – náš kraj. Mestá, obce a mestské časti dostanú vďaka nemu pomoc až do výšky 8-tisíc eur na samosprávu.

Napríklad v Dunajskej Lužnej sa do škôlky vďaka dotácii dostane o 56 detí viac, v Budmericiach vznikne 60 nových miest a v Chorvátskom Grobe až 65 miest pre nových škôlkarov. Dotáciu je možné použiť na bežné či kapitálové výdavky, ale aj na refundáciu výdavkov realizo-

vaných v rozpočtovom roku 2013, a to v maximálnej výške 300 eur pri bežných výdavkoch a 600 eur pri kapitálových.

Do prvých učiteľských bytov sa mladé rodiny nasťahujú do konca roka

Bratislavský kraj finišuje s budovaním prvých učiteľských bytov v stredoškolskom internáte na Saratovskej ulici v Dúbravke, mladé rodiny sa do nich môžu nasťahovať do konca roka. Župa chce týmto spôsobom pomáhať školským zamestnancom, aby zo školstva neodchádzali.

„Medzi naše priority patrí oblasť školstva a vzdelávania. Vzhľadom na vysoké náklady v Bratislave si uvedomujeme, aké dôležité je prilákať, a najmä udržať mladých učiteľov v našom kraji. Preto sme sa rozhodli pomôcť mladým učiteľským rodinám aj takouto formou,“ povedal bratislavský župan Pavol Frešo. Učiteľské byty a rozšírenie kapacít v materských školách sú podľa vicežupana Iva Nesrovnala reálnymi

projektmi, ktoré Bratislavský kraj dokáže realizovať vo vlastnej rézii na podporu mladých rodín bez pomoci štátu. „Nájomné byty, ktoré sľubuje europoslankyňa Flašíková, sú len volebnými bytmi tak ako doprava zadarmo a športová hala v Petržálke, po ktorej zostali len zmenky za 10 miliónov eur,“ uviedol vicežupan Ivo Nesrovnal. Podobne ako strana Smer má v Bratislave svojho nominanta primátora Ftáčnika, ale za posledné roky tu nepribudol žiadny nájomný byt od štátu, žiadne električky ani žiadna rekonštrukcia Starého mosta. „Sú to skôr také volebné žarty kandidátky,“ dodal Ivo Nesrovnal.

Pre školských zamestnancov a ich rodiny je v internáte vyčlenená jedna chodba.

Do konca roka tu vzniknú dva byty pre mladé učiteľské rodiny, postupne bude sprevádzkovaná celá chodba. V bytoch budú dve miestnosti, samostatná kuchynka a sociálne zariadenie. Náklady na vybudovanie jedného bytu sú asi 15-tisíc eur. Na chodbe pribudne aj odkladacia miestnosť, aby rodiny nemuseli všetky veci skladovať v bytoch.

Okrem toho môžu učitelia bývať v existujúcich zariadeniach. V minulom školskom roku tak bolo v krajských internátoch ubytovaných 83 pedagogických zamestnancov a 27 nepedagogických, výška nájomného sa pohybuje od 33 eur do 160 eur podľa vybavenosti, podmienok a kvality ubytovania.

Kraj víta postoj Rakúska k vodnému dielu Bratislava – Pečniansky les

Nový územný plán Bratislavského kraja vylučuje výstavbu vodného diela Bratislava – Pečniansky les, vylučuje trasovanie ropovodu cez Žitný ostrov, výrazne zvyšuje ochranu vinohradov a tretia dráha letiska je v ňom schválená len ako zámer s podmienkou súhlasného stanoviska EIA.

„Vitáme postoj Rakúska k vodnému dielu Bratislava – Pečniansky les. Výstavbu vodného diela vylučuje aj nový

územný plán kraja, vďaka podpore z rakúskej strany sa môžeme spoľahnúť, že projekt bude neprierodný,“ povedal predseda BSK Pavol Frešo. Proti výstavbe vodného diela Bratislava – Pečniansky les bola spustená petícia, petičné hárky dostali Bratislavčania do svojich schránok na začiatku októbra.

Nový územný plán Bratislavského kraja schválilo Zastupiteľstvo BSK 20. septem-

bra. Na jeho tvorbe sa zúčastnili odborníci, samosprávy a nad rámec zákona aj verejnosť prostredníctvom verejných zhromaždení. „Som si stopercentne istý, že schválený územný plán odráža skutočný záujem verejnosti,“ myslí si bratislavský župan, ktorý pripomenul, že územný plán má záväzný charakter, preto jeho schválenie považuje za veľké víťazstvo.

Život venovaný cievam

Zakladateľ slovenskej angiológie je Novomešťan – profesor Peter Gavorník

Do Bratislavy, a to hneď do Nového Mesta sa nastálo prisťahoval po ukončení medicínskych štúdií. So zreteľom na to, že dnes má už šesťdesiatpäť, žije v našej mestskej časti vskutku dosť dlho na to, aby sa cítil ako pravý Novomešťan. Roky, ktoré ubehli medzitým, využil ako málokto. Stal sa významnou osobnosťou slovenskej angiológie a internej medicíny. Kompletný výpočet aktivít, ktorými to dosiahol, neodznal ani pri jeho nedávnom jubileu – je ich priveľa, takže kolegovia stihli spomenúť len najdôležitejšie. K najčerstvejším patrí kniha Angiológia 1, prvý zväzok štvordielnej monografie určenej všeobecným praktickým lekárom. Pozreli sme si ju pri našom stretnutí na pracovisku pána profesora na II. internej klinike v nemocnici na Mickiewiczovej. Vzápätí sme ho požiadali, aby nám význam slova angiológia priblížil ako laikom. Lebo častejšie vysvetľuje jeho obsah poslucháčom medicíny.

„Angiológia je špecializácia internej medicíny, ktorá sa zaoberá cievami a cievnyimi chorobami. Cievny predstavujú veľmi zložitý systém. Jedny vedú okysličenú krv zo srdca do všetkých našich tkanív, to sú artérie – majú rozličnú hrúbku až po sieť najtenších mikrociev – vlásočníc. Zo siete vlásočníc sa kyslík a živiny priamo dostávajú do tkanív, a zároveň z nich odvádzajú odpadové splodiny. Nasledujú žilky, ktoré sa spájajú do väčších žíl a vracajú krv späť do srdca. Ďalšou skupinou sú lymfóve cievy. Takže dnes existujú štyri hlavné samostatné súčasti či špecializácie angiológie, podľa toho, na ktoré z týchto ciev sa zameriavajú.“

Nájde sa vôbec choroba, pri ktorej cievny systém nie je prítomný? Ak je celé telo prestúpené cievami do takej miery, hádam taká choroba ani neexistuje.

„Cievny sú skutočne zapojené takmer do každej choroby. A cievne choroby sa týkajú takmer každého človeka. Najviac rozšírené sú žilové choroby na dolných končatinách, tzv. varixy, kŕčové žily. Má ich asi 60 percent žien a asi 50 percent mužov – bez rozdielu veku, hoci s vyšším vekom sa vyskytujú častejšie. Žilové choroby neraz vedú ku komplikáciám. Známym je napríklad vred predkolenia a zápal žíl. Alebo zákerná žilová trombóza, pri ktorej sa plávajúci tromboembolus – krvná zrazenina – môže dostať do pľúc, čo je veľmi nebezpečné. Kŕčové žily nie sú teda len kozmetickou chybou, ako sa to mylne niekedy berie.“

Na Lekárskej fakulte UK prednáša-

te aj o prevencii cievnych ochorení. Čo by ste nám laikom odporúčali – aspoň to najhlavnejšie, ak sa chcete cievnyimi ochoreniami vyhnúť?

„Čo mimoriadne ťažko poškodzuje cievy, je fajčenie. A to nielen aktívne fajčenie, ale aj pasívne. Druhá je správna životospráva, najmä správne stravovanie. Osveta dlhé roky zdôrazňovala cholesterol. Pritom sú dôležité mnohé ďalšie veci. Predovšetkým transformy mastných kyselín, tichý zabijak. Legislatíva v Európskej únii ešte vždy neukladá výrobcovi povinnosť označovať ich obsah na nátiernových tukoch. Závažný je tiež obsah nasýtených mastných kyselín. A potom chyby pri používaní rastlin-

ných tukov pri tepelnej úprave potravín. Napríklad slnečnicový olej sa pri vyššej teplote znehodnocuje – vznikajú transmastné kyseliny, a popritom aj karcinogénne látky. Dnes už aj podľa Svetovej zdravotníckej organizácie sa na úpravu pri vysokých teplotách odporúča ako najvhodnejšia bravčová masť.“

Ale spomína sa len opatrne. Po rokoch, keď sa jej používanie zatacovalo, to ešte vždy znie takmer karcínsky.

„Tretím odporúčaním je pohyb. Máme genetiku pračloveka, tá sa počas doterajšieho vývoja len málo zmenila. Pračlovek sa celý deň musel pohybovať, aby prežil. A z nás čo sa stalo? V podstate sediaci človek. Denne by sme mali prejsť asi desať kilometrov ako kedysi naši predkovia na vidieku. To sú dve hodiny chôdze – takej rezkejšej. A to je minimum, čo sa odporúča, aby sme neochoreli. A keď už nejaké ochorenie máme, trebárs zúženie ciev, a chceme sa vyhnúť upchatiu ciev, to znamená mozgovú mŕtvicu, srdcovému infarktu, gangréne na nohách či náhlejšiu smrť, tak sa človek skutočne už nesmie zdravému pohybu vyhýbať.“

Keď spomínate tie kilometre chôdze pre zdravie našich ciev, pán profesor, spýtam sa: Ste hubár? Chodíte na huby? Spomenula som si totiž, že ste napísali aj knihu o hubách.

„Ide o lekársku mykológiu, vedu o hubách a ich vplyve na ľudský organizmus. Ja som nepísal priamo mykologickú príručku, písal som o manažmente otráv

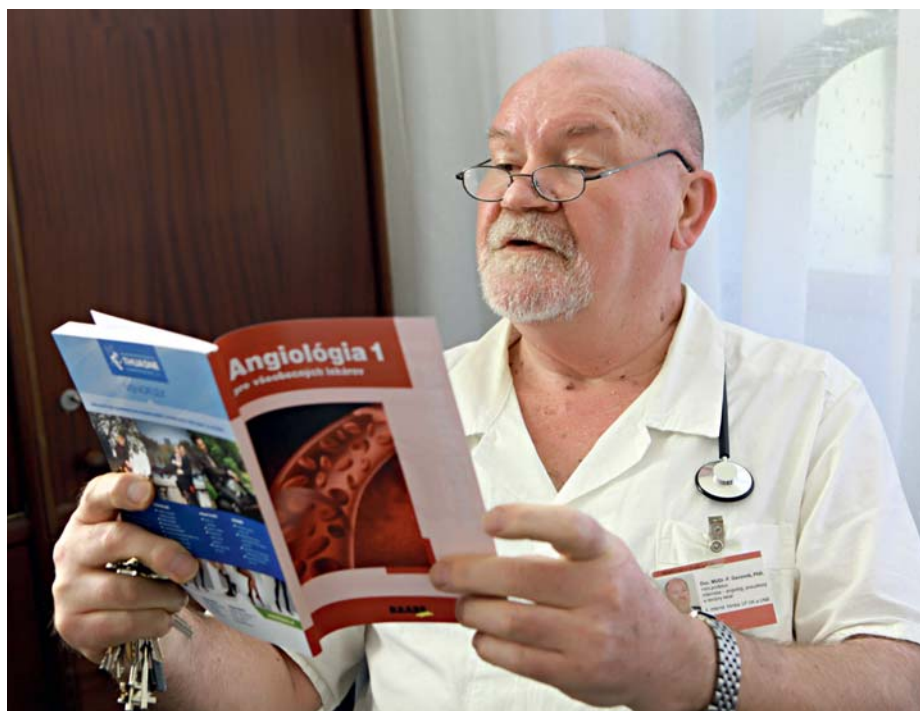
jedovatými hubami. To je vážny medicínsky problém. Jedlé huby obsahujú kvalitné bielkoviny, všetky základné aminokyseliny, tuky len minimálne, aj to nie tie škodlivé, okrem toho viaceré zložené sacharidy, ktoré tvoria vlákninu – rozpustnú aj nerozpustnú, priaznivú pre látkovú výmenu i pre správnu činnosť čriev.“

Tieto prednosti sa týkajú aj pestovaných húb? Lebo bežný mestský človek sa najčastejšie dostane k hubám v samoobsluže.

„Áno, aj pestovaných húb sa týkajú. Tých je pravda menej druhov. Dubáky nemôžeme pestovať, lebo tie potrebujú dubový les. Hlivo ustricovitej stačí hocijaký klát alebo slama. Tí ľudia, ktorí nerozpoznajú spoľahlivo jedlé a jedovaté huby, by ich nemali zbierať. Stretol som v lese pani s plným košíkom najjedovatejšej muchotrávky zelenej. A nechcela ich tam nechať, dlho sme jej s kolegom robili prednášku. Alebo ľudia zbierajú huby do igelitových tašiek či vreciek, to je tiež nebezpečné – huby ľahko podliehajú rozkladu a rozkladom bielkovín vznikajú toxické amíny, čo sú smrteľné jedy.“

Odborná verejnosť si cení váš zmysel pre medziodborovú spoluprácu. To ma privádza k otázke týkajúcej sa špecializácie v medicíne. Neprekročila podľa vás medze, za ktorými sa už stráca pacient ako celok, ako celistvý chorý človek?

„Od druhej svetovej vojny prebieha špecializácia, ba až atomizácia medicíny. Viedlo k nej presvedčenie, že naše poznanie bude napredovať tým rýchlejšie, čím hlbšie špecialista prenikne. Ale ukázalo sa, že to platí len „odtiaľ potiaľ“. Hoci interná medicína bola a stále je kráľovnou klinickej medicíny, niekde táto prax viedla k tomu, že sa oddelenia internej medicíny dokonca začali rušiť. Tento trend sa už obrátil, vracia sa to naspäť. Lebo človek obvykle nemá jednu chorobu. Ak trpí viacerými, musí chodiť k viacerým špecialistom a každý z nich mu predpisuje iné. Liečený je potom množstvom metód a liekov, ktoré sú neraz inkompatibilné – nepodporujú sa vzájomne, naopak, prinášajú nežiaduce účinky. Áno, žiada sa čosi integrujúce, človeka musíme vidieť ako celok, lebo v ľudskom organizme všetko so všetkým súvisí. Môže vás bolieť hlava, a príčina môže byť v palci na nohe – alebo naopak. V medicíne je základom správneho liečenia dôkladné lekárske vyšetrenie. A špecialisti sa venu-

jú obvykle len tej svojej orgánovej oblasti. Potrebujeme aj špecialistov, ale pravda je, že systémovo sa potom o pacienta nemá kto postarať. Poistovne preplácajú radšej výkony na drahých prístrojoch. A osobnú prácu lekára si poistovne podľa mňa nevážia.“

Pán profesor, založili ste tradíciu angiologických kongresov vo Vysokých Tatrách s medzinárodnou účasťou. Dalo by sa povedať, čo je stredobodom ich záujmu?

„Tu sa musím vrátiť na chvíľku do minulosti. V povojnovom období u nás angiológia neexistovala, lebo sme mali sovietsky model zdravotníctva, a ten angiológiu neobsahoval, považoval ju za západniarsku úchylku. Až v roku 1974 sa mi po prekonaní rozličných prekážok podarilo založiť prvé angiologické pracovisko – tu, kde sedíme. Neskôr, v čase, keď sa rozdeľoval federálny štát, podarilo sa mi založiť Slovenskú angiologickú spoločnosť SLS, bol som jej prvým predsedom. A ešte v tom istom roku sa uskutočnil prvý angiologický kongres s medzinárodnou účasťou. Potom som založil Angiologickú sekciu Slovenskej lekárskej komory. Aj prvý angiologický časopis, ten, žiaľ, zanikol pre nedostatok financií. Pripravil som tiež prvé učebnice – dnes sa angiológia v Bratislave už prednáša v rámci povinných voliteľných predmetov. Okrem toho robím v tejto sfére externého konzultanta pre VŠZP a pre Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou.“

Slovom, podarilo sa vám vybudovať pre angiológiu čosi ako nevyhnutnú základnú infraštruktúru, aby dobehla odbory, ktoré sa ustanovili a rozvinuli skôr.

„Bolo to naliehavo potrebné. Cievne choroby sú u nás v úmrtnosti na prvom mieste, spôsobujú vyše polovice úmrtí. Na druhom mieste sú nádorové ochorenia. Lenže aj pri nádoroch je dôležitá angiogenéza, tvorba ciev, bez ktorej tvorba zhubných nádorov neexistuje. Napokon sa teda ciev tak či onak týka vyše trištvrte ochorení – a preto je nevyhnutné vedieť o cievach viac.“

Vráťme sa nakoniec ešte k Novému Mestu. Čo vás k nemu viaže? Aké skúsenosti formovali váš dnešný vzťah k nemu?

„Som, dá sa povedať, hrdý Novomešťan. Hrdý preto, lebo v posledných rokoch sa tu veľa urobilo. Z domu mám blízko k parku na Rešetkovej i k parku na Novej dobe, často som tam chodieval s deťmi. Dobrý vzťah mám ku Kuchajde. Povedal by som, že na pohyb máme v Novom Meste stále dobré podmienky. Blízko máme i k nákupnému centru a ku kultúre. A vysoko si cením blízkosť malokarpatského prostredia. Za desať minút chôdze sa dostať do lesa a priniesť si zopár húb na večeru, to je pre novomestského obyvateľa výhoda, akú hoci kde nenájdete.“

*Zhovárala sa Viera Vojtková
Snímky František Rajecký*

f shoppingpalace.sk

Fantastické Vianoce

Príďte si pozrieť živú výstavu
Svet Julesa Verna
16. 11. – 15. 12. 2013

SHOPPING
RODINNÝ PALACE NÁKUPOV
ZLATÉ PIESKY

Inzercia 11-04-2013

Naším seniorom vzdala úctu 65-ročná Lúčnica

Jeseň v Novom Meste už tradične patrí seniorom. V Mesiaci úcty k starším pre nich mestská časť pripravila opäť viacero kultúrnych akcií. Vrcholom bolo vystúpenie legendárneho umeleckého súboru Lúčnica, ktorý je už tiež v „seniorskom veku“ – tento rok oslavuje 65. výročie svojho vzniku.

Novomestským seniorom sa Lúčnica predviedla predstavením nazvaným Obrazy z minulosti. Pozvanie novomestskej samosprávy prijalo viac než tisíc Novomešťanov, ktorí ocenili veľkolepé predstavenie súboru častým potleskom. (bor)

INZERCIA:

Inštalatér – lacno a rýchlo. Kontakt 0904 572 977

Tepujem koberce, sedačky, posteľe. 0903 195 861

Účtovníctvo, mzdy, dane. Spoľahlivo. Dlhoročné skúsenosti.
www.uctovnictvodane.sk, 0905 518 899

EKO-podnik verejnoprospešných služieb ponúka na odpredaj vyradený majetok - železnú bránu. Bližšie informácie na tel. č. 44 25 91 88. Ponuky očakávame do 8. 11. 2013.

Rodinné centrum Kramárik pozýva

- Na novembrové pondelky sme pripravili pre ženy (i pre budúce mamičky) pohybový kurz: **Fit a shic s brušným tancom**
- Poučenie o pôrode, dojčení a živote s bábätkom môžu budúci rodičia získať až v dvoch termínoch **8. – 9. a 29. – 30. novembra**. Dvojdnový intenzívny kurz **Príprava na uvedomelé rodičovstvo** rozšíri ich vedomosti o prirodzenom pôrode, dojčení a živote s bábätkom.
- Nenechajte si ujsť **oslavu prvých narodenín** vzniku rodinného centra, ktorá bude v **sobotu 23. novembra o 16. h**. Viac informácií na www.rckramarik.sk.

Lekárňeň LEVANDUĽA

Nobelova 34 (Poliklinika ISTROCHEM), 831 02 Bratislava

opäť OTVORENÁ PO-PIA 8.30 – 16.30 hod.

tel.: 02/4951 2004, e-mail: leklevandula@gmail.com

Vás srdečne víta!

Inzercia 11-05-2013

Veselé knihy deti priťahujú

Knižnice na Slovensku každoročne súťažia v podujatiach pripravených pre deti, súťaž organizuje Slovenská národná knižnica v Martine. Dvojdňová prehliadka takých podujatí na tému *Humor v beletrii pre deti* (z I. stupňa základných škôl) sa koncom septembra uskutočnila v našej knižnici na Pionierskej ulici. Tak sme sa tam zašli pozrieť.

Deti sedeli v kruhu na stoličkách, medzi nimi dve mladé knihovníčky. Tie striedavo predčítali krátke úryvky z vybranej knihy a po nich iniciovali rozhovor - či deti zažili podobné situácie, ako reagovali a čo si o knižných hrdinoch myslia. Chvilami poslucháreň vybuchovala smiechom - detská logika a bezprostrednosť sú rovnako čarovné všade na svete.

Knižnica v tie dni praskala vo švíkoch. Program postupne naplňalo a sledovalo množstvo knihovníčok z celého Slovenska za pomoci detí „požičaných“ na tento deň zo škôl, aby pracovníčky knižníc naživo mohli predviesť, ako to doma s deťmi robia. Hoci všade vládla úsmevná, tvorivá atmosféra, pre riaditeľku knižnice Mgr. Janu Vozníkovú to bol už druhý mimoriadne náročný deň. Ale rozhovorila sa - najmä keď som prejavila isté pochybnosti, či už aj prváčikovia a druháčikovia majú dostatočne vyvinutý zmysel pre knižný humor.

„Humor si nežiada mimoriadnu čitateľskú vyspelosť, je prirodzene vlastný aj

malým deťom,“ presviedčala ma. „Máme pre ne knižky, ktoré sú veľmi vtipné, veselé, také ich skôr priťahnu k čítaniu. Básničky Pavla Moravčíka sú napríklad venované aj deťom predškolského veku, máme vtipné verše Daniela Heviera a ďalších pre najmladšiu vekovú kategóriu...“

Je vynikajúce, keď podujatia približujúce knihy majú takú živú podobu s ukázkami a rozhovormi, akú sme tu videli. Všade v knižniciach pracujú dnes s deťmi takým spôsobom?

„Naša knižnica áno. A na tejto prehliadke sme videli obdobné ukážky z Vranova nad Topľou, Prešova, Košíc, Popradu, Trenčína, Nitry... Takže zrejme všade na Slovensku reagujú na súčasné trendy zážitkového, interaktívneho či interprodukčného čítania, pri ktorom sa deti zapájajú do deja knihy.“

Včerajší workshop sa vraj uskutočnil na inú tému, než ste pôvodne plánovali.

„Týkal sa komunikácie v knižnici, roz-

ličných techník zvládania stresu a práce s čitateľom. Áno, zvládania stresu - kontakt s mnohými ľuďmi prináša, prirodzene, popri pozitívnych aj negatívne emócie. Každá práca s ľuďmi ich prináša.“

Škoda, že ste zatiaľ museli posunúť zaujímavý workshop Seniori a deti, spoločné aktivity. O čo v ňom ide?

„Táto metóda k nám prichádza od českých kolegov. Zmyslom podujatí tohto typu je medzigeneračné prepájanie. Ide o čosi ako rozprávkovú babičku, ktorá v knižnici číta svojim „nevlastným vnúčatkám“, zhovára sa s nimi a spoločne sa venujú aj rozličným tvorivým činnostiam.“

V Novom Meste sme si rozprávkové babičky v knižnici ešte nevyskúšali, ale v nedávno otvorenom voľnočasovom centre na Pionierskej ulici budú vraj pre ne dobré podmienky. Nezaujmu o funkciu takých rozprávkových bytostí sa neobávajú - skôr toho, aby uchádzačiek nebolo priveľa. Najmladší čitatelia sa majú na čo tešiť.

Viera Vojtková

Pohyb v každom veku

To, čo si zamladi sotva uvedomíme, môže byť pre seniora náročné: chôdza po schodoch, nastupovanie do dopravných prostriedkov či vystupovanie z nich, dvíhanie drobných predmetov zo zeme. Ak si seniori vďaka pravidelnému pohybu udržia ohybnosť a kondíciu, pomáha im to nielen pri množstve dôležitých denných aktivít, ale lepšie tak dokážu predchádzať aj pádom a vzdorovať niektorým civilizačným chorobám. Primerané cvičenie preto

patrí vo väčšine klubov seniorov k pravidelnému programu.

Nová možnosť na posilnenie svalstva a pohybového aparátu na čerstvom vzduchu pribudla bratislavským seniorom v októbri. Súčasné športoviská na Kuchajde obohatili špeciálne zariadenia určené na cvičenie staršej generácie. Ide o štyri pevne zabudované športové konštrukcie, ktoré pomáhajú precvičiť jednotlivé časti tela, rozvíjať svalovú hmotu a udržiavať si pružnosť.

Na vybudovanie špecializovaného športoviska získala naša mestská časť finančný príspevok vo výške 6000 eur z Nadačného fondu Západoslovenskej energetiky, spravovaného Nadáciou Pontis. Súčasťou projektu, ktorý dostal názov Starneme aktívne, sú prednášky v novomestských kluboch seniorov, zamerané na zdravie, životný štýl a aktívne trávenie voľného času.

Jana Škutková

Štepkov smiech nestarne

Na predstavenie JÁÁÁNOŠÍŤK po 300 rokoch pozýval starosta s miestnymi poslancami našich seniorov ako na „vynovené predstavenie slávnej klasiky Stanislava Štepku“. Vynoviteľ znamená v Štepkovom prípade nazbierať na poli slovenskej spoločnosti hromadu čerstvých nerestí, hriechov a prehreškov a ušiť

z nich na známu tému nový javiskový kabát. Kabát farbisť, zdravo roztopašný až rozatárený, dynamický svojím spádom, piesňami i tancami. Pre väčšinu divákov v nabitej sále bola však najcennejšia (podľa odozvy) tradičná žonglérska hra so slovom. Divák musel dávať pozor priam ako v škole, ak nechcel, aby mu unikli rozbušky ani drobné žihadielka Štepkovho humoru a satiry. Objavovali sa i v javiskovom pohybe, reči, vo vtipnom kostýme - Radošinci vždy útočili na všetky zmysly obecnstva, ako to má v dobrom divadle byť. No najviac smiechu vyvolali autorské monológy v poslednej tretine predstavenia.

Viera Vojtková

Pozývame

STREDISKO KULTÚRY BRATISLAVA - NOVÉ MESTO, VAJNORSKÁ 21

tel.: 44373771, 44372620

e-mail: info@skvajnorska.sk, www.skvajnorska.sk

9. a 23. 11. 2013 VOLBY

HUDBNO-TANEČNÉ PROGRAMY

Tradičné, a predsa vždy nové **ČAJE O PIATEJ**
v sobotu, výnimočne v nedeľu o 17. h,
živá hudba 60. - 90. rokov, zberovanie vstupeniek

3. 11. 2013, nedeľa **HS UNI**

16. 11. 2013, sobota

Za dychovkou na Vajnorskú s DH 11 z Ivánky

30. 11. 2013, sobota **HS Color**

KONCERTY

14. 11. 2013, štvrtok 17. h a 19. h

SENZI PARTY

Televízne nakrúcanie hudobno - zábavného programu

Účinkujú: **Otto Weiter, Andrea Fischer,**
Marcela Molnárová, Lýdia Volejničková,
Peter Stašák, Marine Brothers a Eminent

28. 11. 2013, štvrtok 19. h **Koncert Žalman a spol.,**
známej českej folk country skupiny

STREDISKO KULTÚRY BNM
VAJNORSKÁ 21

SK

KONCERT

**Žalman
& Spol.**

19.00 28.11.2013

<http://www.skvajnorska.sk>,
e-mail: info@skvajnorska.sk, reklama@skvajnorska.sk

PODPUJATIA PRE DETI

20. 11. 2013, streda 10. h

Od Martina do Troch kráľov, komponované a moderované zvykoslavné pásmo pre deti s ukážkami vystúpenia Folklórneho súboru Dolina a ďalších hostí

27. 11. 2013, streda 13.30 h

Vianoce sú pred dvermi, tvorivé dielne pre deti zo školských klubov

KLUBOVÉ PODPUJATIA

7. 11. 2013, štvrtok 16. h

Klub Patchwork

každý pondelok o 18. h

Sahadža joga - pokročilí, pravidelné stretnutia členov a záujemcov, vstup voľný

každý utorok o 18. h

Sahadža joga - začiatníci, vstup voľný

19. 11. 2013, utorok 17. h

Bratislavský včelársky spolok, pravidelné stretnutie členov a záujemcov o odborné rady

21. 11. 2013, štvrtok 16. h

Klub priateľov opery, stretnutie členov

27. 11. 2013, streda 18. h

Túlavé topánky, klub pre záujemcov o cudzie kultúry

29. 11. 2013, piatok 14. h

Informačné centrum zdravia, pre záujemcov o zdravú výživu, cvičenia, prednášky

PODPUJATIA PRE ŠIROKÚ VEREJNOSŤ

6. 11. 2013, streda 19. h

KUS REČI s Jozefom Banášom a jeho hosťom
Oľgou Feldekovou

Príjemné stretnutie plné humoru, obohatené hrou na gitare a spevom

Na „Kus reči“ s Jozefom Banášom
príde Oľga Feldeková

PODPUJATIA PRE POZVANÝCH

7. 11. 2013, štvrtok 17. h

Deň pracovníkov miestnej kultúry,
kultúrno-spoločenský večer

27. 11. 2013, streda 10. h

Slávnostné uvítanie novorodencov

27. 11. 2013, streda 15. h

Životné jubileá našich občanov

VÝSTAVY

5. - 17. 11. 2013

XV. FOTOSALÓN, výstava ocenených diel úspešných fotografů z fotokrúžkov detí a mládeže v Bratislave a hosťa MUDr. Pavla Boreckého, PhD.

Vernisáž 5. 11. 2013, 17. h

19. 11. - 30. 11. 2013

Výstava fotografií Jána Babiara

Vernisáž 19. 11. 2013, 17. h

Návštevný čas výstav: pondelok - piatok

14. h - 18. h, v sobotu a nedeľu v rámci podujatí

Predpredaj vstupeniek: utorok a streda 16. h - 19. h
a jednu hodinu pred podujatím v SK BNM
Vajnorská 21, tel.: 02/4437 3763.

POZOR, ZMENA v predpredaji vstupeniek
- PONDELOK je zrušený!

Televízne natáčanie Otto Weiter Show, hudobno-zábavný program

Stredisko kultúry
Bratislava Nové mesto
Vajnorská 21
14.11.2013

17:00 hod.
a
19:00 hod.

Senzi party

Televízny program
Vstupné: 7,- €

Teles sa na Vás
Otto Weiter a Andrea Fischer

Vstupenky na podujatia: KUS REČI
s J. Banášom, SENZI PARTY a koncert ŽALMAN a spol.
zakúpíte aj v sieti **TICKETPORTÁL**.
Zmena programu vyhradená.

VÝMENNÉ STRETNUTIA ZBERATELOV

Pre voľby do VÚC sa stretnutia nekonajú.

KURZY

Tvorba z drôtu, Moderovanie a komunikácia, Tvorivé
písanie, Etiketa a verejné vystupovanie, Rozvoj osob-
ností, Objav svoj hlas

SEMINÁRE

1. - 3. 11. 2013 Víkendový seminár **SPIRIT DANCE**
- tanec osobného rozvoja so starejším kmeňom
Čeroki Stojacim Medveďom (USA)

Blížšie informácie na tel. č.: 02/ 44 37 37 71,
02/ 44 37 26 20

DOM KULTÚRY KRAMÁRE

Stromová 18, tel.: 54 77 11 48

<http://www.skvajnorska.sk>,

e-mail: dkkramare@chello.sk

9. a 23. 11. 2013, sobota 7. h VOLBY

KULTÚRNE A SPOLOČENSKÉ PODPUJATIA

11. 11. 2013, pondelok 19. h

131. Poetický večer s Jurajom Sarvašom
a jeho hosťami

KLUBOVÉ PODPUJATIA

13., 27. 11. 2013, streda 16.30 h

Klub Venuša, klubové stretnutie Ligy proti rakovine

16. 11. 2013, sobota 9. - 14. h

Ateliér neprofesionálnych výtvarníkov

Predaj vstupeniek: pondelok, utorok, streda
od 16. h do 19. h

Vstupné sa vráti len v prípade zrušenia predstavenia.
Zmena programu vyhradená.

Vstupenky nerezervujeme.